



สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงบรรยายเรื่อง

การจัดการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้



สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงบรรยายเรื่อง

การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้



ในการประชุม “รักษ์ป่าน่าน” ครั้งที่ ๒

วันจันทร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ณ ศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการ

เครือข่ายแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลพาสีงห์ อำเภอเมืองปาน จังหวัดปาน



7 กรกฎาคม พ.ศ. 2555
จำนวน 385 กิจกรรม

โครงการ
การจั
จำ



งานอาชีพ
กิจกรรม

“สร้าง
คู่บ

กิจกรรมที่จัดขึ้นใน
งานประชุม
วันที่ 15 กรกฎาคม 2555 ณ
ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์
จังหวัด...

สร้างป่า สร้างรายได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม...
2. เพื่อ...
3. เพื่อ...
4. เพื่อ...

กิจกรรม

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์



การจัดการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ



เขตอนุรักษ์ป่า
ต้นน้ำ
250 ไร่

โครงการอนุรักษ์
ป่าต้นน้ำ
จังหวัด...

เมืองหน้า
อยู่
ต้นน้ำ

3 การปลูกต้นไม้
ในพื้นที่...







ขอเริ่มการสัมมนาด้วยการรจนาหน้า
วันนับรจนาทศต นกร้องกันจับๆ เนมือน
อยู่ในปารกรรมชาติ เมื้อปีที่แล้วได้กล่าว
ถึงกรสร้างสำนักนี้เด็กและเจาวจหน้าใน
การอนุรักษักรัษจากกรรมชาติโดยเฉพา
อย่างจ่งป่าไม้ พอมมาถึงปีที่๒ จังมีภจลระเื้อจต
ต่างๆ ที่ระนำมาเล่าสู่กันฟัง เป็นเรื่อง
ช้อจๆ ที่ระทำให้เราเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการ
อนุรักษักรัษจากกรโดยทั่วไป

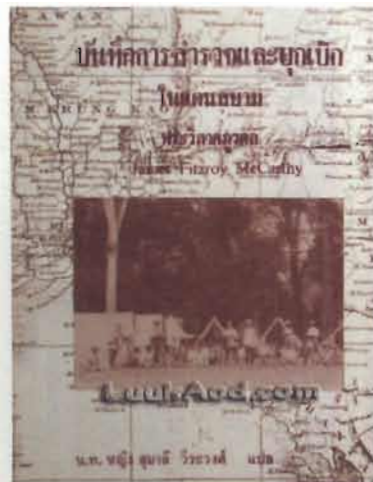


ในสมัยโบราณเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้อาจจะไม่ได้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งยวดเหมือนในปัจจุบันนี้ เพราะสมัยก่อนยังมีป่าไม้มาก ประชากรน้อย การเดินทางเข้าไปในป่าเป็นอันตราย มีสัตว์ร้ายต่าง ๆ ดังที่ท่านผู้นี้คือ พระวิภาคภวตล หรือ James Fitzroy McCarthy เป็นผู้ที่ได้มาสำรวจและบุกเบิกพื้นที่ต่าง ๆ ในดินแดนสยามเพื่อทำแผนที่ประเทศไทย ท่านเข้าไปในที่ทุรกันดารและได้บันทึกไว้ว่าบางทีต้องไปสร้างแคมป์ ตื่นเข้ามาลูกหาบถูกเสือคาบไปแล้ว ผู้ที่เข้ามาบุกเบิกอย่างนี้ต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น ท่านเข้ามาทำโครงการขายสามเหลี่ยมมาทำแผนที่ เป็นเจ้ากรรมแผนที่ท่านแรกของประเทศไทย ทำให้เรามีแผนที่ใช้กันทุกวันนี้ โดยที่สมัยนั้นไม่มีดาวเทียม ไม่มีภาพถ่ายทางอากาศ ใช้คนลากโซ่เท่านั้น เครื่องมือเครื่องสำรวจสมัยใหม่ดังเช่น Theodolite ที่เราใช้กันก็ยังมี ถือว่าท่านผู้นี้มีคุณูปการต่อประเทศไทยมาก เรื่องที่น่ากลัวอีกอย่างสำหรับผู้จำเป็นต้องเข้าไปในป่าคือ โรคไข้ป่าหรือปัจจุบันเรียกว่าโรคมาลาเรียที่คร่าชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันก็ยังถือว่ามาลาเรียเป็นโรคร้ายที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขยังต้องคำนึงอยู่มาก จนมีคนพูดกันว่าถ้าจะกำจัดมาลาเรียให้ได้ผลน่าจะตัดป่าหรือเผาป่าให้หมด แต่เห็นจะเป็นการพูดเล่น ไม่น่าจะมีใครคิดแบบนี้จริง ๆ

ผู้คิดเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ในสมัยก่อน อาจจะถือได้ว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เริ่มต้น เพราะมีบันทึกไว้ในพระวินัยว่า การที่ภิกษุมานตัดไม้ เรียกเป็นศัพท์ว่าพรากของเขียว เป็นอาบัติ แต่เป็นอาบัติชนิดไม่แรงมากเรียกว่าอาบัติปาจิตตีย์



พระวิภาคภวตล หรือ
James Fitzroy McCarthy



ถึงป่าจะน่าสะพรึงกลัว มีเสือคาบคนไป เป็นโรคมาลาเรีย แต่ในสมัยก่อน
 ในวรรณคดีไทย ก็ได้กล่าวถึงป่าอย่างสวยงามเอาไว้ บางทีบรรยายเป็นกลอน
 ให้เราเห็นได้ถึง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส มีภาพป่าที่สวยงาม มีผลไม้ที่มีรสอร่อย
 มีเสียงนกร้อง มีดอกไม้กลิ่นหอม รู้สึกถึงลมพัดสัมผัสตัว ทำให้รู้สึกสุขสบาย แต่
 ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร เวลาจะเขียนฉันท์ดูขลุ่ยสังเวทกล่อมช้าง คือ ช้าง ถ้า
 ใครเจอช้างสำคัญที่เรียกภาษาป่าว่าช้างเผือกเข้ามาสู่พระบารมี ก็ต้องนำขึ้น
 น้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องมีพิธีที่เรียกว่า พิธีสมโภช
 ขึ้นระวาง ต้องมีการแต่งฉันท์และกาพย์ต่าง ๆ มีอยู่ครั้งหนึ่ง ตอนเริ่มต้นที่พระศรี-
 นรารัฐราชกิริณีเข้ามา เขาถวายมาจากนราธิวาส ปีนันไปรดเกล้าฯ ให้แต่งฉันท์
 ไม่เคยทราบว่าแต่งกันอย่างไร ไปถามอาจารย์ อาจารย์แนะนำว่า ต้องมีบทบูชา
 เทวดา ไหว้พระ และกัลาไพโร บทลาไพโรเราต้องพูดกับช้างว่า ป่านี้น่ากลัว มีผีป่า
 มีผีกองกอยตูดเลือด ลำบาก ควรจะเข้ามาอยู่ในเมือง แต่เราเป็นเด็กสมัยนิยมไพร
 ไม่เคยคิดว่าจะน่ากลัวขนาดนั้น มาลาเรียก็รู้ว่ามิ แต่ไม่ได้เอามาสัมพันธ์กับป่า
 ลักเท่าไร พอถึงเวลาแต่งจริง ๆ เลยแต่งว่า ป่านีสวยงามตามแบบในวรรณคดี มีสิ่ง
 สวยงาม มีเสียงนกอันไพเราะ มีผลไม้กินอร่อย แต่ที่เราเป็นช้างเผือกช้างสำคัญ
 มีหน้าที่ที่จะเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายงานเป็นพระราชพาหนะ จึงต้องเข้า
 มา ลาเจ้าป่า เจ้าเขา ลาเพื่อนลาฝูงที่เคยอยู่ด้วยกันอย่างสุขสบาย เพื่อเข้ามาใน
 เมือง ก็ใช้เหตุผลอีกเรื่องหนึ่ง



พระศรีนรารัฐราชกิริณี



บทลาไพโร

โธเดงสนามหญ้า ณ ช่าง
 หน้าตกละนั้งตะละระลาม
 กลางเดือนสกุกนทัก้อง
 นักรดน้ำดละดล่ำพระนง
 เวทพันท้อกันงวฤลัก
 ผลดกรจำจาระระกดิน

จลน่านสีลาตาม
 วสุชาตมาดง
 สุกถองลุดำลวง
 เสนาฯ พ้องสดับจิน
 ศุภพฤกษ์ ณ ทักชันท
 มจรฯ และจวนจวม 

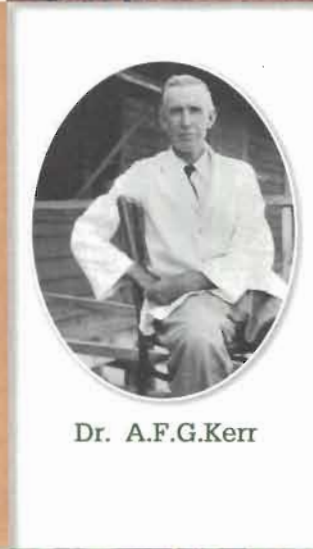
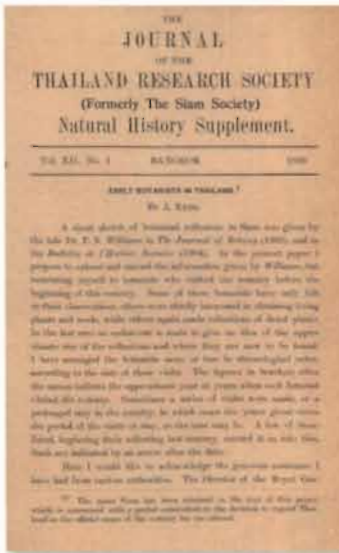


พูดถึงป่าและการจะอนุรักษ์ป่าไว้ได้ก็ต้องมีความรู้ การมีความรู้ของเราสมัยนี้เรามีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนต่อไป จะพูดถึงบุคคลต้น ๆ ที่มาสืบสวนป่าไม้ในประเทศไทย คือ ดร. คาร์หรือเคอร์ (Dr. A.F.G. Kerr) ชื่อท่านเป็นภาษาอังกฤษสะกด Kerr แต่ทุกคนในประเทศไทยเรียกท่านว่าหมอคาร์ ทำไมคาร์ก็ไม่ทราบ แต่ว่าไปถามอาจารย์ฝรั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ เขาบอกต้องเรียกว่าเคอร์ เขาชื่อเคอร์ ไม่ได้ชื่อคาร์ แต่คนไทยเรียกว่าคาร์นั่นแหละ เรียกผิด ตอนไปป่าภูทอกที่เมืองนอกเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างไทยกับยุโรป ในการสำรวจพันธุ์ไม้ ก็เรียกว่าหมอเคอร์ แต่พอกลับไทยก็เรียกคาร์อย่างเดิม ท่านเป็นนายแพทย์ชาวไอริช มาจากเมือง Dublin มาเป็นแพทย์สาธารณสุขที่จังหวัดเชียงใหม่ สนใจพืชต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้วยไม้ แต่ไม่มีความรู้พื้นฐานมากนัก จึงติดต่อกับผู้อำนวยการสวนพฤกษศาสตร์ Kew ก็ได้รับคำแนะนำถึงเรื่องการเก็บพืช อุปรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เก็บกล้วยไม้กับพืชอื่น ๆ ไปพร้อมกับการเป็นแพทย์ ในที่สุดเลยไม่ค่อยเป็นแพทย์เท่าไร เข้าไปสำรวจพื้นที่หลาย ๆ แห่งในประเทศไทย โดยใช้การสำรวจแบบถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ นอกจากหลักวิทยาศาสตร์แล้วยังเป็นเรื่องของการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาด้วย ในที่นั้นชาวบ้านเขาใช้พืชเหล่านี้ทำอะไร หรือว่าไปเจอของแปลก ๆ เช่น กับดักสัตว์ ก็ถ่ายรูปเอาไว้แล้วเก็บสะสม ของที่ท่านเก็บสะสมมืออยู่มากมาย ที่ตกมาถึงพวกเราคนสมัยใหม่มีทั้งบันทึกที่เขียนด้วยลายมือ มีทั้งบทความที่เขียนลง Journal มีตัวอย่างพืชเก็บไว้ โดยมากเป็นภาพถ่าย หรือเป็นพันธุ์ไม้แห้ง ที่เวลานี้เราสอนให้นักเรียนทุก ๆ โรงเรียนทำกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช มีพืชหลายสกุลที่ใช้ชื่อหมอเคอร์นี้มาเป็นชื่อเช่น พระยาถกลาง (*Kerriodoxa elegans* J. Dransf.) ผู้ที่พบและศึกษาคือ J. Dransf หรือ John Dransfield ซึ่งจะกล่าวถึงท่านต่อไป

ส่วนทางเมืองไทยที่มีนักพฤกษศาสตร์รุ่นเก่า ๆ ที่สำคัญ (ในวงเล็บเป็นปีที่ท่านเกิดถึงปีที่ท่านเสียชีวิต) นอกนั้นยังมีอีกหลายท่านที่ค้นพบพืชชนิดใหม่ หรือ new species และพืชที่พบที่อื่นแต่ไม่เคยพบในเมืองไทยก็เรียกว่า new record



พระยาถกลาง
Kerriodoxa elegans J. Dransf.



Dr. A.F.G. Kerr



กำเบือขาว
Mussaenda kerrill Craib



พระยาวิจิตรวาทธรรม (โต โกเมศ)
(พ.ศ. ๒๔๓๓ - ๒๔๙๔)



หม่อมเจ้าลักษณะการ เกษมสันต์
(พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๒๐)



ศาสตราจารย์ ดร. เต็ม สมิตินันท์
(พ.ศ. ๒๔๖๓ - ๒๕๓๔)





โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ต้องเรียกว่าเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ ท่านให้มหาดเล็กไปเก็บเมล็ดขานาจากทางแถว ๆ หัวหิน เพราะตอนนั้นทางราชการจะโค่นต้นไม้ใหญ่ ๆ พวกนี้หมดเพื่อขยายถนน โค่นกันมาหลายเที่ยว พอโค่นขานาเสร็จก็ปลูกทางนกกุง ตอนนี้นางนกกุงก็โค่นเรียบแล้วปลูกอะไรก็ไม่ทราบ นึกไม่ออก เพราะยังต้นเล็ก ๆ นอกจากนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้รวบรวมพืชหายากต่าง ๆ ของภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศมาปลูกไว้ในสวนจิตรลดา เพื่อให้คนรุ่นหลังเข้ามาศึกษา เนื่องจากในวังสวนจิตรลดามีโครงการสวนพระองค์ที่ให้ชาวบ้านหรือนักเรียนเข้ามาศึกษาได้ เช่น เรื่องการเลี้ยงโคนม เป็นต้น ต่อมาเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังมาปรึกษาว่าจะทำอย่างไรกันต่อไป เพราะว่าในวังเราก็มี Herbarium หรือหอพรรณไม้ ซึ่งเราก็เก็บพรรณไม้แห้งเหมือนกัน แต่วังมีพื้นที่ประมาณ ๑ ตารางกิโลเมตร จะเอาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่วังหมดย่อมทำไม่ได้ ก็ให้คำปรึกษาว่า เราไม่ต้องเอาทุกอย่างมาไว้ในสวนจิตรลดา ไว้เท่าที่จะไว้ได้ แล้วเราไปสำรวจในเมืองไทยว่ามีหอพรรณไม้ที่ไหนบ้าง เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร เราก็ไปดู บางที่ไม่มีงบประมาณพอที่จะซ่อมแซมบูรณะ เพราะตัวก็กิน สภาพพรรณไม้อาจจะเสียหายไปเป็นของตั้งแต่สมัยท่านลักษณะการ พระยาวิจิตรวินัยตร หมอเคอร์ เราเลยใช้วิธีถ่ายภาพและถ่ายข้อมูลที่เขาใส่ไว้ แล้วใส่ลงในคอมพิวเตอร์ สมัยนั้นทำแค่นี้ก็เยอะแล้ว แต่เขาเกิดความคิดที่จะทำให้ฐานข้อมูลเหล่านี้คุยกันได้ คือทำให้ออนไลน์ อย่างนี้ถึงสมัยนี้เพราะสมัยนี้ง่าย ตอนที่เราพูดกันนั้นปี ๒๕๒๐ กว่า ๆ คอมพิวเตอร์ที่จะทำให้ฐานข้อมูล ๑ กับฐานข้อมูล ๒ มาสัมพันธ์กันได้ไม่ใช่ของง่าย เลยเป็นงาน แต่ไม่ได้ทำเอง คนอื่นช่วยทำ ก็เลยกลายเป็นเจ้าของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช แต่จริง ๆ จะเคลมเป็นเจ้าของก็ไม่ค่อยได้ เพราะมีมาตั้งแต่ ๒๕๐๓ ตอนนี้อย่างช่วยกันส่งคนออกไปสำรวจพันธุ์ไม้ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัย ออกไปสำรวจจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่ที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำแล้วที่บริเวณนั้นจะถูกน้ำท่วมไป หรือที่จะสร้างสายไฟแรงสูง ถือว่าเป็นสำคัญก่อน แต่เราศึกษาใน



สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

พื้นที่อื่น ๆ ด้วย ตอนหลังได้รับความร่วมมือจากคนในท้องถิ่น ชาวบ้านและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาทำป่าปกปักษ์ ป่ารักษา มีกรรมการของเขาเองแต่ละแห่งว่าจะเก็บพืชพรรณไม้อะไร ใช้ GPS จับพิกัดว่าป่าต้นนั้นต้นนี้อยู่ที่ไหน นอกจากนั้นสิ่งที่เราจะไปพูดเรื่องโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่สวน Kew อาจารย์คุณหญิงสุชาติา ศรีเพ็ญ ท่านก็เตือน เรื่องอื่น ๆ นี้ฝรั่งเขาทำกันมามาก แต่เรื่องที่ดีถือว่าเป็นลักษณะเด่นของโครงการ คือ **สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน** ให้อีกเรื่องนี้มาเล่าให้เขาฟังด้วย คือเรามีหน่วยงานที่ร่วมงาน ๑๑๓ หน่วยงาน มีโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่มีโรงเรียนเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกเกือบ ๑,๗๐๐ โรงเรียน มีการจัดการสัมมนาและแจกป้ายว่าโรงเรียนนั้นโรงเรียนนี้ทำโครงการได้ครบถ้วน ภายหลังไม่ได้ดูเฉพาะพันธุ์พืช เป็นการอนุรักษ์พันธุ์อื่น ๆ เช่น สัตว์ หรือดูเรื่องสิ่งแวดล้อม เพราะเราถือว่าสรรพสิ่งต่าง ๆ ล้วนเกี่ยวพันเป็นเรื่องของระบบนิเวศ บางที่อยู่ใกล้กันเดินจากหุบเขาหนึ่งไปอีกหุบเขาหนึ่ง จะรู้สึกความเย็นความร้อนต่างกัน พืชก็ต่างกันด้วย เขาเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า micro climate คือภูมิอากาศประจำถิ่นเล็ก ๆ ที่ไม่เหมือนกัน

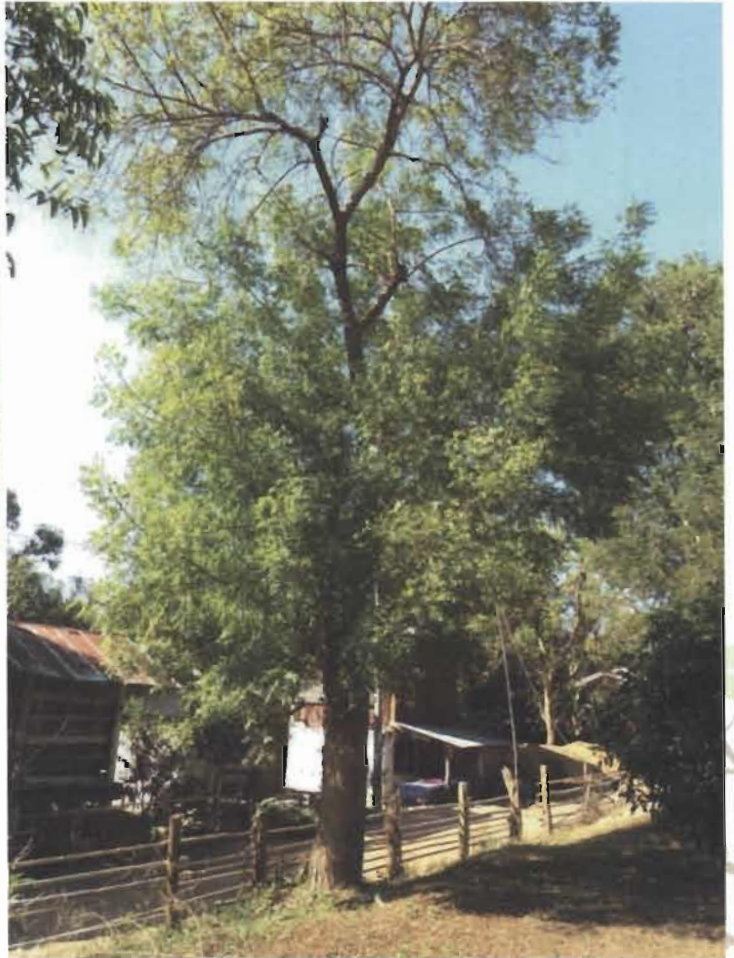


ที่เห็นนี้เป็นภาพสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนซึ่งให้ผู้ปกครอง เด็ก ครู ช่วยกันหาพันธุ์พืชมา บางทีเรามาจากในเมืองเราไม่รู้จัก ชาวบ้านจะรู้จักมากกว่า บางทีมาแล้วเราจะมีหนังสือรายการพรรณไม้ต่าง ๆ ทั้งในเมืองไทยทั้งทั่วโลกเอามาให้นักเรียนได้ศึกษา หัดทำพรรณไม้แห้ง และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพรรณไม้นอกจากนั้นยังบูรณาการวิชาพฤกษศาสตร์เข้ากับวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ศิลปะวาดรูป ในระยะหลังแบบที่ใช้บันทึกพรรณไม้เรามีภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษามลายู เพื่อจะใช้เรียนได้ทุก ๆ วิชา เกี่ยวกับคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ด้วย มีการแรงแงนั้บสถิติต่าง ๆ ทำมานานแล้ว

ใบสะเดา



เปลือกต้นสะเดา



ต้นสะเดา

ทะเบียนพรรณไม้

| | |
|------------------|--|
| รหัสพรรณไม้ | 7-55160-008-032/4 |
| ชื่อพื้นเมือง | สะเลียม สะเดา |
| ชื่อวิทยาศาสตร์ | <i>Azadirachata indica</i> A. Juss |
| ชื่อวงศ์ | MELIACEAE |
| ลักษณะวิสัย | ไม้ต้น |
| ลักษณะเด่นของพืช | เปลือกต้นแตกเป็นร่องลึกตามยาว ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก |
| บริเวณที่พบ | ข้างสนาม ด้านตะวันตกเขตโซน ๔ |

ในจังหวัดน่าน มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้ ๒๗ โรงเรียน (อาจจะข้อมูลเก่า) เรามีตัวอย่างให้ทำทะเบียนพรรณไม้ เป็นรหัสพรรณไม้ ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ ลักษณะไม้ต้น ลักษณะต่างๆ ลักษณะเด่นของพืช บริเวณที่พบ ถ้าใครที่ยังไม่ได้ไปเดินดูนิทรรศการก็ไปดูรายละเอียดได้ในนิทรรศการ เพราะมีการทำแผนที่ ทุกอย่างเอาเข้าคอมพิวเตอร์เป็นกิจจะลักษณะ ข้อมูลพวกนี้จะเข้าไปในฐานข้อมูลเรียกว่า school map นักเรียนในเขตต่างๆ สามารถติดต่อศึกษาพรรณไม้ร่วมกันได้

ในยุคสมัยใหม่นี้นอกจากจะศึกษาตามแบบอนุกรมวิธานหรือ taxonomy อย่างโบราณคือ ใบเป็นหยัก มีก้านใบขนาน ก้านใบกระจายแบบที่เราเรียนสมัยก่อนนี้ ยังสามารถทำ DNA finger print ซึ่งเราจะบอกได้ว่าพืชพันธุ์นี้เป็นพืชที่แตกออกมา เป็นพันธุ์พิเศษหรือว่าความจริงเป็นพันธุ์เดิมแต่ว่าพิการ เราจะสามารถศึกษาได้ละเอียดถึงระดับขั้นโมเลกุล ทำให้จัดหมวดหมู่ได้ละเอียด



โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านอ่าวเอ็ด
จังหวัดจันทบุรี

การพัฒนาป่าชุมชนมีหลายแห่ง ต่อไปจะพูดถึง **อุทยานแห่งชาติ
ห้วยเขตป่าสงวน** พวกนี้เป็นเรื่องของทางราชการ สมัยนี้ขอความร่วมมือจาก
ประชาชนและหน่วยราชการอื่น ๆ ไปทำเป็นบูรณาการผสมกลมกลืนก็จริง
แต่เรื่องของป่าชุมชนเป็นชาวบ้านเป็นเจ้าของ ยกตัวอย่างงานที่หน่วยงาน
เราก็ถือว่าเป็นหน่วยงาน NGO นั่นคือมูลนิธิชัยพัฒนา มาทำที่**บ้านอ่าวเอ็ด**
อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่ไม่ใหญ่นัก ๑๖๐ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา
เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ อนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ทำให้ชุมชน
เข้าใจและรู้จักใช้ทรัพยากร เราออกเป็นวารสารอ่าวเอ็ด ลงในออนไลน์ด้วย
และเป็นเล่ม ๆ ด้วย มีกิจกรรมให้นักเรียนสอนกันเองลักษณะพี่สอนน้อง เขวชน
ปลูกไม้ท้องถิ่นเสริมในพื้นที่ เช่น สมุนไพรมันบ้านต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ไม้ท้องถิ่น
จัดที่ดินให้ราษฎรเพื่อจะเป็นผู้ดูแลโครงการ



โครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่งอน
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่



เรื่องนี้เพิ่งเอามาเติมใหม่ใน powerpoint นี้ คือ **โครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่งอน** อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เติมบริเวณนี้เป็นบริเวณทรงงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มาตั้งหลายสิบปีแล้ว เป็นที่ที่ทรงตั้งโรงงานของโครงการหลวงดอยคำเป็นโรงงานที่ ๑ อยู่ที่ฝาง ที่เรียกว่าบ้านขาง และโรงงานที่ ๒ อยู่ที่จังหวัดเชียงราย หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่น่าสนใจ เพราะประชาชนมีคนเชื้อจีน นับถือศาสนาอิสลาม เข้ามาจากทางประเทศจีนมาอาศัยอยู่ พระเจ้าอยู่หัวก็ทรงดูแล แล้วก็มีคนนับถือศาสนาขงจื้อ ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ต่างคนต่างทำงาน ทำการเกษตรกัน มีผลผลิตก็มาเข้าโรงงาน แต่ว่าวันหนึ่งน้ำป่าไหลหลาก คนเอาดินเอาก้อนหินก้อนโต ๆ เข้ามา เลยสำน้ำองอนเข้าไปอีก เข้ามาตัดโครงการหลวง ฟังพินาศย่อยยับลงมากองอยู่กับพื้น เจ้าหน้าที่โครงการหลวงตายไปคนหนึ่ง ชาวบ้านตายบ้าง แต่บ้านไม่พังมาก เพราะโรงงานโครงการหลวงบังอยู่ ก็จะมีพื้นที่กัน คุยกันกับหม่อมเจ้าวิศเดช ซึ่งเป็นผู้ดูแลโครงการหลวงถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือเหตุเกิดเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ มาคุยกันตอนมาพบกัน



ที่ FAO ท่านบอกให้ช่วยเรื่องลำน้ำอง เลยกองลำน้ำองและสร้างสะพาน โดยขอค่าใช้จ่ายจาก กปร. ไปทำในฐานะมูลนิธิพัฒนา แต่กว่าจะหาเวลาไปได้เองก็เดือนมกราคม ไปสังเกตดูสะพานที่สร้างที่สร้างเสร็จแล้ว ชาวบ้านที่อยู่บริเวณนั้นบุกรุกลำน้ำเข้ามา ไปขอให้ถอยเพราะว่าทางน้ำเดินไม่สะดวก เนื่องจากเขาสร้างตัวเสาสะพานลงไปอยู่ในลำน้ำขวางลำน้ำอยู่ เลยสร้างใหม่ให้ขึ้นมาอยู่บนฝั่งให้หมด ส่วนที่ผิดสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ ตรงภูเขาเหนือลำน้ำเดิมเป็นป่าธรรมชาติ เคยตามเสด็จพระเจ้าอยู่หัวมาหลายเที่ยวก็เป็นป่าธรรมชาติ พอหลายปีผ่านไปกลายเป็นแหล่งปลูกไม้ผล ซึ่งไม่ค่อยมีคนมาซื้อ จริงๆ ไม่ค่อยได้ผลเท่าไร จะไปขุดขวางอาชีพคนก็ลำบาก แต่คิดเอาเองว่าลักษณะชันขนาดนี้หญ้าแฝกอาจจะเอาไม่อยู่ เลยขอว่าให้เขาเอาไม้ธรรมชาติปลูกสลับ ๆ กับไม้ผลที่เป็นไม้เศรษฐกิจ เพราะว่ารากพวกพืชเศรษฐกิจนี้เป็นพืชรากสั้นที่ไม่เกาะกับดินและหิน ไม่เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติตรงนั้น ก็ดูได้ความร่วมมือดี และคนที่ทำข้อมูลก็คือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาช่วยทำเป็นระบบข้อมูล GIS สารสนเทศภูมิศาสตร์ แต่พอหันไปอีกทีก็มีอีกเรื่องคือ โรงงานพังพินาศไป คิดว่าของที่พระเจ้าอยู่หัวทรงทำเอาไว้ที่นี่ ที่จะทรงช่วยราษฎรได้ครบวงจรไม่ควรให้พินาศไป จึงสร้างโรงงานขึ้นใหม่ ส่วนที่พัง ๆ ก็แนะนำว่าให้เขาทำเป็นพิพิธภัณฑ์ให้คนมาดู นักท่องเที่ยวจากภายนอก





หรือว่าคนในท้องที่มาดูว่าอะไรเกิดขึ้น เดิมทำอะไรมา แต่ขอโทษของที่ว่าจะทำพิพิธภัณฑ์นี้กว่าเครื่องจักรเก่า ๆ จะเอามาเพื่อเป็นตัวอย่างว่าเราทำอย่างไร แต่ถูกนำไปขายเซียงกงหมดแล้ว ได้มาไม่กี่ชิ้น มีรูปบ้างอะไรบ้าง แล้วก็สอนให้เด็กรุ่นใหม่นี้สัมภาษณ์จากคนรุ่นเก่า ซึ่งคนเก่าแต่งกลอนเป็นภาษาจีนอย่าง เพราะพรังบรรยายพระมหากษัตริย์คุณพระเจ้าอยู่หัวก็ตายไปแล้ว แต่เขาเอากลอนนั้นสลักหินติดไว้ที่พิพิธภัณฑ์

ที่เห็นนี้ทำประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ นอกจากปลูกต้นไม้พื้นเมืองแล้ว ยังใช้ทุกอย่างทุกวิถีทางทั้งหญ้าแฝก หมอนดิน หมอนกันดิน ผ้าห่มคลุมดิน ที่เขาใช้เอี่ยมะพร้าวมาทำก็ได้ผลค่อนข้างดี ลองหลายแห่ง ให้ชาวบ้านปลูกสตรอเบอร์รี่ ขึ้นใหม่ ปลูกพืชไม้ผลเมืองหนาวขึ้นใหม่เพื่อมาเข้าโรงงาน เป็นส่วนร่วมของภาคประชาชน



งานอีกอย่างที่ใครจะกล่าวถึง เพราะมีผู้กล่าวถึงน้อย มีอยู่บ้างในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นคือ การปลูกป่าของกลุ่มที่มาจากประเทศญี่ปุ่นชื่อว่า *Re-Green Movement* คนที่ช่วยมาทำในประเทศไทย คือ ศาสตราจารย์ ดร. Murai เป็นศาสตราจารย์ทางด้านวิศวกรรม เป็นศาสตราจารย์ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง ๔๐ ปี ซึ่งหาได้น้อยมากในญี่ปุ่น เดิมเป็นวิศวกรโยธา เป็นคนสร้างถนนเส้นทางในสถานีปล่อยจรวดของญี่ปุ่น และเคยสอนที่ AIT รู้จักกันมาหลายสิบปีแล้ว ท่านเป็นเพื่อนกับอาจารย์ที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็เลยพามาให้รู้จักกัน ตอนหลังท่านมาเป็นอาจารย์ที่ AIT พออายุมากแล้วคือเกษียณแล้วก็ยังมีผลงานที่ได้รับสิทธิบัตรหลายผลงานที่เป็นเรื่องของสูตรคำนวณทางด้านภาพถ่ายดาวเทียม วันนั้นไปพบกันในที่ประชุมเรื่อง Remote Sensing ก็ไปเรียนท่านว่าจะไปญี่ปุ่น ท่านเลยจัดโปรแกรมให้เดี่ยวนั้นเลยทำให้ไปดูที่ศูนย์ปล่อยจรวดที่ต่าง ๆ แล้วก็ให้ไปพบศาสตราจารย์ผู้หนึ่งชื่อ ศาสตราจารย์ Akira Miyawaki ซึ่งเป็นเจ้าของ*การปลูกป่าแบบ Miyawaki* ที่เราใช้กัน พอไปที่มหาวิทยาลัยโยโกฮาม่าไปหาท่านศาสตราจารย์ ท่านก็ว่าเลยว่าเป็นคนแหม่มากคืออยู่แต่ห้องแล็บและดูภาพถ่ายดาวเทียม คนที่ดูภาพถ่ายดาวเทียมและไม่เคยเดินป่า ไม่เคยเห็นต้นไม้จริง ๆ นี่ใช้ไม่ได้ บอกว่าเดี๋ยวหยุดก่อน เรื่องดาวเทียมนี้เรียนทีหลัง เดินป่าเดินตั้งแต่เล็กจนโต ท่านบอกงั้นก็ใช้ได้ ใครเดินป่านี้ใช้ได้นะ เขาปลูกป่าโดยกล่าวย่อ ๆ คือ ใช้การปลูกป่าเชิงอนุรักษ์ระบบนิเวศ (Ecological Reforestation) จุดมุ่งหมายคือการฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายขึ้นมาใหม่ด้วยการปลูกพันธุ์ไม้ท้องถิ่นให้หนาแน่นและปลูกผสมหลายพันธุ์ เช่น ๓ - ๕ ต้น ต่อพื้นที่ ๑ ตารางเมตร ท่านไม่รู้ได้เชิญชวนบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแม่บ้าน ประชาชนทั่วไป นักการเมือง อาจารย์ เข้ามาร่วม ปีหนึ่งมาประเทศไทยครั้งหนึ่ง มาปลูกต้นไม้ที่โน่นที่นี่ ปลูกและบำรุงรักษา และเตรียมดินอย่างดี ทำมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ เวลานี้ต้นไม้หลายต้นที่ท่านเหล่านี้มาปลูกไว้ก็ค่อนข้างจะเติบโตดีในหมู่บ้านต่าง ๆ คือที่สวนผึ้ง ราชบุรี ที่เลย เชียงใหม่ และน่าน แต่ละปีจะปลูกต้นไม้มากกว่าหมื่นต้นขึ้นไป แนวทางของท่านมูไรกับท่านมียาวากิ และมีอาจารย์ทางพฤกษศาสตร์อีกท่านที่มาด้วยชื่อ ศาสตราจารย์ฟูจิวาระ เป็นศาสตราจารย์หญิง

แนวทางนี้ได้นำมาใช้ที่โรงพยาบาลแม่แจ่มซึ่งขอชื่อมา ให้ชื่อใหม่ว่า*โรงพยาบาลเทพรัตนเวชจานุกุลเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา* ความจริงชื่อสั้น ๆ คือโรงพยาบาลแม่แจ่มนั่นแหละ คือที่อำเภอแม่แจ่มโรงพยาบาลคับแคบมาก ผู้อำนวยการมาปรึกษาบอกว่าอยากจะขยายพื้นที่เข้าไป แต่พื้นที่นั้นเป็นเขตของอุทยาน จึงไปติดต่อทางอุทยานขอใช้พื้นที่ แล้วช่วยกับกระทรวงสาธารณสุขสร้างโรงพยาบาล แต่โรงพยาบาลนี้ไม่สร้างเป็นโรงพยาบาลแบบธรรมดาสามัญ คือได้ไปดูงานที่ญี่ปุ่น ก็ได้เชิญแพทย์ เภยสถานปนิก เภยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ อุทยาน และผู้เกี่ยวข้องหลายคนไปดูงานที่โรงพยาบาลที่เมืองญี่ปุ่น ก็ได้แรงบันดาลใจมาว่าโรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลสีเขียว คือ มีพืชปลูกเต็ม แต่พอเอามาทำ





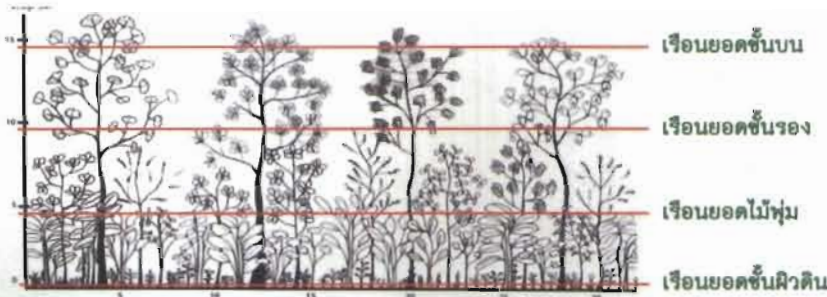
เข้าจริงโรงพยาบาลสีเขียวของเราสวยกว่า ถ้าใครมีเวลาก็ควรไปดู ไม่ได้แนะนำให้เข้าโรงพยาบาลเพราะคงไม่มีใครอยากเข้าไปโรงพยาบาล แต่ไปเยี่ยมชมเยือนเฉย ๆ เพราะจะมีต้นไม้ต่าง ๆ พันธุ์ต่าง ๆ มีควอาร์โค้ดติดต้นไม้เพื่อไปศึกษาได้ มีกว่า ๑๐๐ ชนิด มีสระน้ำปล่อยปลาทั้งปลาพื้นเมือง ปลาสวยงาม และพยายามจะล่อนกมาเพื่อให้มีการดูนก เหมือนที่สิงคโปร์มีโรงพยาบาลเขาก็ดูนกกันเหมือนกัน แต่ของเรานกยังไม่มาเลยทำเสียงนกจิบ ๆ เสียงกบเขียดดังคอก ๆ ๆ ซึ่งกรมป่าไม้หามา หวังว่าตัวจริงจะตามมาหลังได้ยินเสียงพวกนี้แล้ว และมีมุมที่มองออกไปเห็นดอยอินทนนท์ด้วย รอบ ๆ นั้นเราทำโครงการที่เราเรียกว่าสร้างป่าสร้างรายได้ เป็นตัวอย่างที่จะกล่าวกันต่อไป แต่อยากจะกล่าวถึงท่านศาสตราจารย์ Akira Miyawaki ซึ่งขณะนี้อายุ ๘๗ ปี เป็นนักพฤกษศาสตร์ชาวญี่ปุ่น เชี่ยวชาญทางด้านนิเวศวิทยาพืชเน้นในเรื่องเมล็ดพันธุ์ ศึกษาป่าธรรมชาติ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ไปช่วยงานฟื้นฟูป่าเสื่อมสภาพมาทั่วโลก และได้ไปอยู่ที่ Yokohama National University ได้พบท่านที่นั่น เริ่มจากป่าที่ญี่ปุ่น แล้วมาเป็นป่าอื่น ๆ ต่อมาสนใจพวกป่าเขตอบอุ่น และป่าเขตร้อนหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย การปลูกป่าแบบ Miyawaki นั้น เริ่มต้นด้วยการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่เรียกว่าทำเป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์พืช หรือ seed bank ส่วนมากจะเป็นพวกวงศ์ไม้ยางที่มีปีกเป็น Dipterocarpaceae มีหลักคือ ปลูกไม้พื้นเมือง ก่อนหน้านั้นจะต้องสำรวจป่าบริเวณที่จะปลูกว่าจะปลูกอะไรดี สละเมล็ดพันธุ์จากบริเวณใกล้เคียงที่เปรียบเทียบสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และภูมิประเทศที่คล้ายคลึงกัน และเพาะเมล็ดใน nursery บาง species ต้องมีเทคนิคพิเศษในการเพาะ บางพันธุ์ก็ต้องการเห็ด รา เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันแบบ symbiosis ซึ่งเคยเห็นและเข้าใจว่าคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการวิจัยในเรื่องนี้เหมือนกัน และจะต้องปรับปรุงดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งดินในเขตพื้นที่เสื่อมโทรม ต้องมีวัสดุปลูก ในการปลูกพืชนี้ต้องนึกถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม สังคมพืช และให้มีเรือนยอดในระดับต่าง ๆ ไม่ปลูกเป็นแถว หรือไม่ปลูกพืชชนิดเดียวกันอยู่ติดกัน ให้ดูเลียนแบบระบบนิเวศทางธรรมชาติสูงบ้างต่ำบ้าง แต่ก็มีปัญหาจนได้คือ ป่าไม้นี้ อายุเท่า ๆ กัน เพราะเราไปปลูกส่วนมากที่เดียว แต่จริง ๆ เขาจะพยายามปลูกหลาย ๆ สาย ไม่ทันสังเกตว่าจากการถ่ายภาพออกมาจะเห็นว่ามี นี่เป็นรุ่นแรกที่ท่านทำจะเป็นป่ารุ่นเดียวกันหมด เลยต้องทำให้ป่าเล็กบ้างใหญ่บ้าง แล้วให้แม่บ้านหรือนักเรียนปลูกเพราะว่าบางที่ปลูกไม่ตรงแนว ก็ตั้งใจจะปลูกไม้ให้ตรงแนว เราก็ปลูกแล้วมีผู้ทิวาจารย์ เขาวิจารณ์ที่ใหญ่ที่สุดคือค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง แต่ว่าก็พยายามทำถึงค่าใช้จ่ายจะสูง เพราะพอทำไปแล้วโอกาสรอดค่อนข้างสูงเหมือนกัน

มาถึงโครงการที่เรียกว่า *สร้างป่าสร้างรายได้* เป็นวิธีอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ด้วยการปลูกป่าโดยการใช้พืชไม้ป่าพื้นเมืองที่มีระบบรากแข็งแรง สามารถยึดดินและหินไว้ให้ไม่พังลงมาเป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ชีวิตและทรัพย์สินของคน มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น กาแฟ หวาย ไม้ สมุนไพร และเครื่องเทศที่สามารถนำมาแปรรูปพร้อมกับเพิ่มมูลค่าและจำหน่าย เป็นการประกันรายได้ของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มพื้นที่ป่าอย่างเกื้อกูลกัน ก็หวังว่าการสร้างป่าสร้างรายได้จะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง จากการปลูกพืชไร่หมุนเวียน การปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยว มาเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสานในระบบวนเกษตรด้วยความสมัครใจและเสียสละพื้นที่ทำกินบางส่วนเพื่อเข้าร่วมโครงการ โดยที่ จะมีรายได้จากการปลูกพืชเศรษฐกิจ และในระยะยาวจะมีไม้ยืนต้นและไม้ป่าที่อุดมสมบูรณ์ขึ้น การสร้างป่าสร้างรายได้เป็นการทำนาร่องเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ ในจังหวัดน่านและเลย ต่อมาก็ขยายพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ ดาก และแม่ฮ่องสอน ดูตามตัวเลขจะเห็นว่าปัจจุบันนี้มีผู้ร่วมโครงการ ๓,๗๖๘ ครัวเรือน จังหวัดเลยมีครัวเรือนมากที่สุด ส่วนแม่ฮ่องสอนยังน้อยอยู่แต่ก็เริ่มต้นแล้ว เป็นโครงการมีสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเหมือนกับเจ้าภาพ แล้วมีกรมป่าไม้ กรมการปกครอง ทางอธิบดีกรมการปกครองมอบหมายอำเภอแต่ละแห่งให้เป็นผู้เข้ามาดู และบางแห่งอย่างที่ น่านก็จะเป็น กศน. ที่จะเป็นคนดูแล และมีภาคเอกชนซึ่งส่วนใหญ่จะมาช่วยในด้านรับพืชผลไปแปรรูป บางอย่างก็ส่งขายร้านกาแฟ มีจำนวนมาก บางอย่างส่งต่างประเทศ ผู้ที่สำคัญที่สุดคือคนในพื้นที่

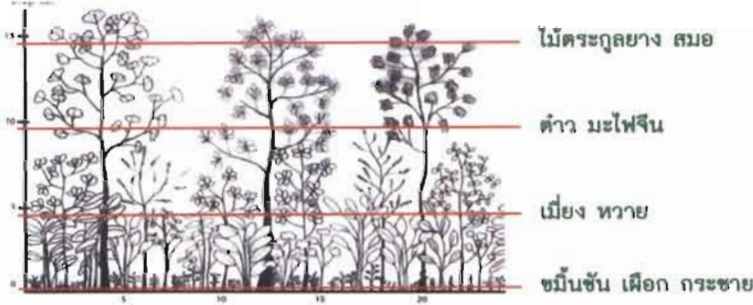
โครงการสร้างป่า สร้างรายได้

จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วม

| | |
|-----------------|-------------|
| ✦ แม่ฮ่องสอน ๕๔ | ✦ ดาก ๑,๑๒๓ |
| ✦ เชียงใหม่ ๕๔๗ | ✦ น่าน ๗๖๔ |
| ✦ เลย ๑,๒๕๐ | |



อำเภอเบะเคือ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดน่าน



ต่าว-ลูกชิต

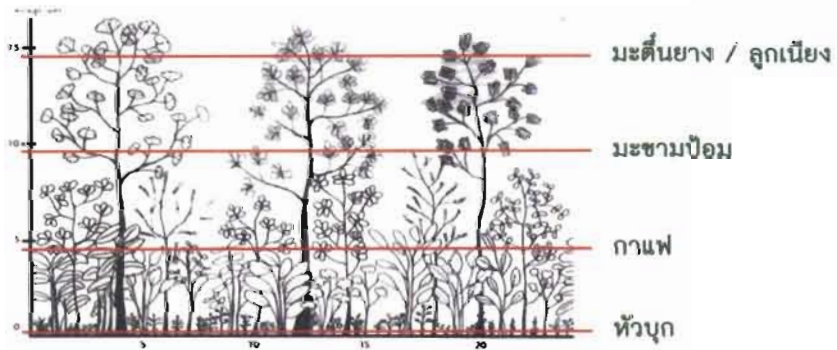


ชาเมียง

ในอำเภอเบะเคือและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ยกตัวอย่างเช่น จะมีไม้ตระกูลยาง สมอ เป็นไม้ที่มีเรือนยอดค่อนข้างสูง และระดับต่อมาเป็นต่าว มะไฟจีนเป็นพืชที่มีชื่อเสียงของน่าน ต่อมาเป็นเมียง หวาย ที่อยู่กักับพื้นมีขมิ้นชัน เผือก กระชาย เอาไปทำผลผลิตต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย ที่จริงมีมากกว่านี้ ชั้นยอดก็ตระกูลยาง ตระกูลสน นางพญาเสือโคร่ง สัก สมอไทย สมอพิเภก ชันรองมี ต่าว มะไฟจีน สโวกาโต มะขามป้อม เพกา มะกั๊ยง ระดับไม้พุ่มมี หวาย เมียง กาแพอาราบิกา ผิวดินมี ขมิ้นชัน เผือก กระชาย ปีแรกเก็บผลผลิตมาแปรรูปได้ เช่น กาแพ ชา เมียง และเก็บของป่าซึ่งชาวบ้านเขาทำอยู่แล้วร่วมกับพืชเศรษฐกิจ ความหวังคือ นอกจากได้รายได้แล้วจะเป็นการป้องกันหน้าดินไม่ให้พังทลายได้ด้วย



ส่วนในอำเภอหนองบัว จังหวัดเลยนี้ก็เริ่มต้นในปีเดียวกัน มีผู้เข้าร่วมโครงการมากขึ้น เริ่มต้นมี ๑๑๔ ราย แต่ต่อมาเพิ่มเป็น ๑,๒๕๐ ราย เป็นการปลูกพืชผสมผสานระหว่างไม้ป่าและไม้เศรษฐกิจในลักษณะเป็นเรือนยอดสี่ชั้น อย่างที่กล่าวมา มีสัก ไม้ พะยูง ไม้เศรษฐกิจ กระชายดำ กาแฟบ้าน ผักหวานป่า ที่นิยมปลูกกัน คือ แมคคาเดเมีย และถั่ว เขาทำถั่วคั่วทราย ทำแมคคาเดเมียปกติ แมคคาเดเมียเคลือบช็อคโกแลต ส่งขายให้ร้านกาแฟ หวังว่าต่อไปมีมาก ๆ จะส่งออกได้ ข้อที่น่าสังเกตคือ มีผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียน ตชด. เก่าไปเรียนหนังสือ เดียวนี้เขาทำงานที่กรุงเทพฯ แต่ว่าทางครอบครัวเขายังอยู่ที่อำเภอหนองบัว เขาก็ให้น้องที่ยังเป็นนักเรียนอยู่ทางนั้นมาฝึกอบรมเป็นครูป่าไม้ ที่ทำนอธิดาติกรมป่าไม้ได้นำเสนอในโปสเตอร์ที่อยู่ข้างนอก และเขาก็มาดูอยู่ตลอดเวลา ได้คุยหารือกันกับทางกรมป่าไม้ เขาใช้เครื่องมือสมัยใหม่คือ สื่อสังคมที่ติดต่อกับนักเรียนทุนโรงเรียน ตชด. ด้วยกันทั่วประเทศ ให้จัดเก็บ



เมล็ดพันธุ์ คือ ไปที่ไหนก็ไปเก็บเมล็ดพันธุ์แล้วเอามาแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์กัน โดยส่งทางไปรษณีย์ จนไปรษณีย์สนใจว่าวันนี้คุณส่งเมล็ดอะไร เลยบอกน้องเขาว่าให้ไปชวนไปรษณีย์ร่วมโครงการด้วย จะได้ทำร่วมกัน งานจะได้แพร่หลาย พี่งเจอเขาเมื่ออาทิตย์ที่แล้วเขาบอกว่าตอนนี้มีแนวคิดว่าจะสร้างธนาคารเมล็ดพันธุ์เล็ก ๆ ของแต่ละแห่ง เขาบอกว่าสร้างได้แล้ว ๒-๓ แห่ง ก็จะทำเรื่องนี้ต่อไป

นอกจากนั้นที่ **อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่** พยายามเข้ามาปลูกตั้งแต่ในป่าดอยหัวโล้นซึ่งเป็นพื้นที่สร้างรายได้ พยายามจะปลูกไม้หลาย ๆ ระดับแบบทุก ๆ ที่ มีมะตืนยาง ลูกเนียง มะขามป้อม กาแฟ หัวบุก เอามาทำเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟกับหัวบุกเป็นอาหารที่มีประโยชน์และขายได้ดีมาก ในป่าชุมชนของหมู่บ้านก็เน้นอาหารบริโภคในครัวเรือนเป็นแหล่งอาหารของหมู่บ้าน แล้วปลูกแบบเสริมในป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ มีหวาย จะค่าน ต้นเลี้ยว ยังพบมันป่าอีก ๘ ชนิด ซึ่งก็มาศึกษาจำแนกพันธุ์และขยายพันธุ์ ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกประโยชน์ที่ได้รับ คือ ได้อาหารกินที่สมบูรณ์





โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้



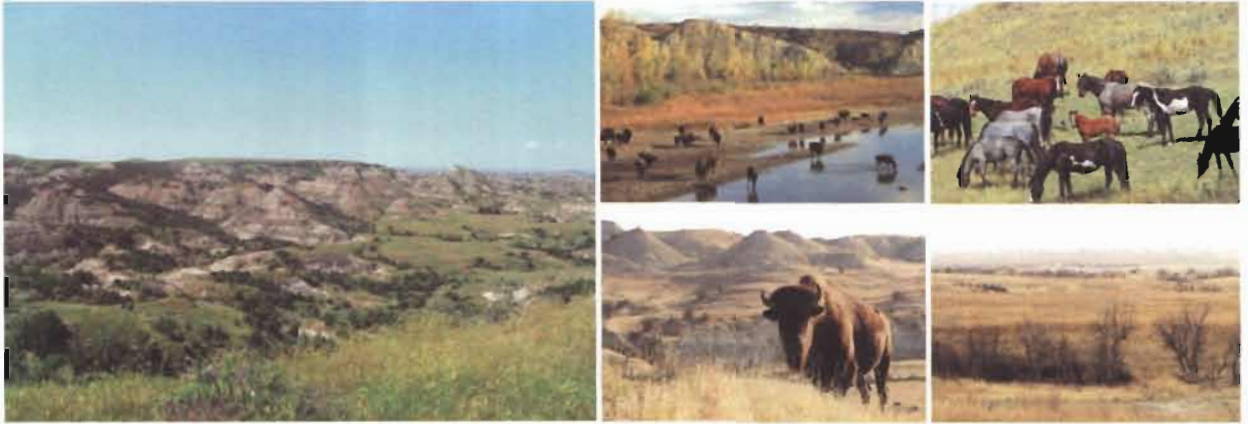


ที่จะกล่าวถึงโครงการโบราณ ๆ หน่อย เช่น *โครงการศูนย์ศึกษาการ พัฒนา* จริง ๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทุก ๆ แห่งจะมีการปลูกป่า อย่างที่ปกษิได้ นราธิวาสเป็นป่าพรุ ที่บริเวณจันทบุรีเป็นป่าชายเลน ที่ห้วยฮ่องไคร้เป็นไม้ป่า เดิมที่เข้าไปตอนแรกตอนตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปครั้งแรก ที่ห้วยฮ่องไคร้เป็นดินแดง ๆ บางแห่งเป็นหลุม คือ คนมาขโมยขุดดินเอาไป ใช้ แล้วก็ไม่มีต้นไม้เลย ได้กราบบังคมทูลปรารภว่า ขอตั้งข้อสังเกตว่าคนที่เขาน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายที่นั่นจะเป็นที่ที่ไกร่น ๆ ทั้งนั้นแล้วก็ไกร่น ๆ แห่ง ๆ ท่านบอกไม่เป็นไรจะดูไป ก็ได้เอามาพัฒนาแบบที่ปัจจุบันได้ยื่นกันแพร่หลาย ทั่วไป คือ *ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๕ อย่าง* คือใช้เป็นไม้เชื้อเพลิง ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ และประโยชน์อย่างอื่น ๔ คือประโยชน์ในการรักษาธรรมชาติ การสร้าง เขื่อนที่เรียกว่า check dams หรือเขื่อนดักตะกอนเล็ก ๆ เอาไว้ทั่วไปหมด แล้ว จัดการเรื่องดิน จัดการพืช จัดการอ่างเก็บน้ำ ชลประทาน มีคลองอ่างใหญ่ และ คลองไส้ไก่ต่อไปในพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากการพัฒนาที่ว่าแล้วยังพัฒนาอาชีพของ คนในชุมชน ความมั่นคงทางด้านอาหาร คือที่เรียกกันว่าระเบิดจากข้างในก็คือ ให้นี้ ให้คนข้างในชุมชนมีความมั่นคง แข็งแกร่ง เป็นสังคมแข็งแรงก่อนถึงจะ ออกไปข้างนอก ไม่ใช่สร้างถนนเข้ามาข้างใน แล้วพัฒนาป่า สภาพของศูนย์ ในปัจจุบันนี้ต่างจากสภาพที่เป็นดินแดง ๆ เปลา ๆ และเป็นหลุม ๆ มาเป็นป่า ทึบเขียวขจี จากบางส่วนตอนเริ่มต้นเป็นป่าไม้เต็งรัง ป่าไม้เบญจพรรณ พันธุ์ไม้ เพิ่มขึ้น คือสภาพของป่าไม้จะเป็นป่าไม้ประเภทที่มีความชื้นมากเข้าทุกที ๆ แล้ว ที่วัดกันอีกอย่างคืออุณหภูมิของพื้นที่ ในตอนเริ่มต้นกับในตอนหลังนี้ อุณหภูมิ ลดลง มีสัตว์ป่าเข้ามาเอง เข้ามาอย่างไรก็ไม่ทราบ เข้ามาอาศัยอยู่มาก และเป็น การปลูกป่าโดยที่ไม่ต้องเข้าแถว ตอนนั้นทำเองพระเจ้าอยู่หัวทรงเอง อีกคำหนึ่ง ที่ *พระเจ้าอยู่หัวมีพระภรรยา ๒ คือ บางครั้งเขาไม่รักคนป่า ป่ารักพื้นตัวขึ้นมา* เอง เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องแปลกอีกอย่างคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็สอนมา แต่พอได้ไปเข้าร่วมอบรมครูภูมิศาสตร์ที่อังกฤษ เขาพาเข้าป่า เขาก็พูดคำนี้ว่า ถ้าเราไม่ไปตัด ไปแก่งป่า ป่าจะค่อย ๆ สมบูรณ์ขึ้นมาเอง ยังนึกถึงว่าวิทยากรที่ อังกฤษอาจจะไม่ได้มาฟังพระราชกระแส ต่างคนต่างคิด แปลว่าของที่เป็นความจริง ของที่ถูกต้อง ย่อมมีคนคิดได้หลายคน

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน



อีกแห่งที่ได้ไปเที่ยวเมื่อปี ๒๕๓๗ ท่านต่าง ๆ ที่นั่งอยู่ที่นี่ก็ไปเที่ยวด้วยกัน คือ ไปเดินแล้วค้างใน **อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน** ได้เอามาเขียนหนังสือ ชื่อ สัปดาหส์บาย ๆ ไกลชายหาด สิ่งที่เป็นข้อน่าสังเกตสั้น ๆ คือที่นี่เป็นแหล่งที่พืชจากทางเหนือทางใต้ จากที่ต่าง ๆ มาบรรจบกัน คืออินโดนีชมาลายัน จากทางอินเดียภูเขาหิมาลัยเลยลงมาถึงตรงนี้ อินโดจีนาคือบริเวณอินโดจีน พืชก็มาตรงนี้ พืชมาเลเซียก็ขึ้นมาบรรจบกันตรงนี้ เพราะฉะนั้นจะเป็นแหล่งเหมือนกับเป็นพิพิธภัณฑ์พืชในท้องถิ่นที่เราจะไปศึกษาได้ มีภูเขาสูงชื่อว่า เขาพะเนินทุ่งที่กรมแผนที่ทำหมดความสูงไว้แล้ว แต่น่าเสียดายคือไม่มีโอกาสขึ้นไป เพราะสภาพร่างกายตอนนี้ก็ไม่สมควรจะปีนเขาขึ้นไปขนาดนั้นแล้ว อีกอย่างตอนนั้นตอนที่ยังสมควรอยู่ก็เกิดมีพายุทุกที จะขึ้นไปก็โรกรมป่าไม้บอกเข้าไม่ได้หรอก แต่ ดชด. บอกว่าจะลองดูยังไงจะเข้าให้ได้ มีผู้กำกับท่านหนึ่งเข้าไปแล้วเสียบหายไปแล้ว ไปถามลูกน้องท่านผู้กำกับว่า แล้วตกลงท่านผู้กำกับเข้าไปได้หรือไม่ ลูกน้องบอกว่าเข้าไปได้แต่เรานี้จะเอาแก้ออกมามาอย่างไร ท่านอยู่ในนั้นอยู่สักพักหนึ่งก็ออกมาเอง เราไปเดินป่าไปจุดซื้อต้นไม้มาทำบัญชีไว้แล้ว เป็นต้นแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งได้อ่านพบว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรด เราเลยรู้สึกจะไปว่าแม่น้ำในแม่น้ำเพชรบุรีนั้นเป็นลิวริงคัล ก็อบขึ้นไม่ได้ ตอนนั้นหัวหน้าป่าไม้ หัวหน้าสามารถพาดูป่าซึ่งเป็นระบบนิเวศที่สลับซับซ้อนบนเทือกเขาตะนาวศรี จริง ๆ มีคนตัดไม้เดือน แต่ก่อนไม้เดือนแต่ต่อมากลายเป็นเดือน ทางซีกลากไม้ที่เราเดินเข้าแล่นรถเข้าไป เขตป่าไม้เป็นป่าลักษณะต่าง ๆ หลายอย่าง และต้องพยายามแก้ไขคืออยู่ใกล้เขตที่มีการเพาะปลูก จะมีสารเคมีเข้ามา คนตัดไม้ก็ยัง มีตัวคุณกัด เข้า ๆ อาบน้ำก็สยองขวัญ เพราะว่าน้ำเย็นมากและกระแสน้ำแรง เลยต้องอาบไปจับแพเอาไว้ มีเขื่อนนั้นจะหลุด



การอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศ

ไปไหนก็ไม่ทราบ ตรงนี้เป็นเขตเดียวกับที่ในเวลาต่อมาทางสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและตำรวจตระเวนชายแดน ร่วมกันสร้างโรงเรียนที่โป่งลึก ต่อมาเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครอเมริกันมาช่วยสอนเรื่องการรักษาวัฒนธรรมเผ่า การรักษาลิงแวดล่อม ถือว่าเป็นการช่วยกันหลาย ๆ ฝ่าย

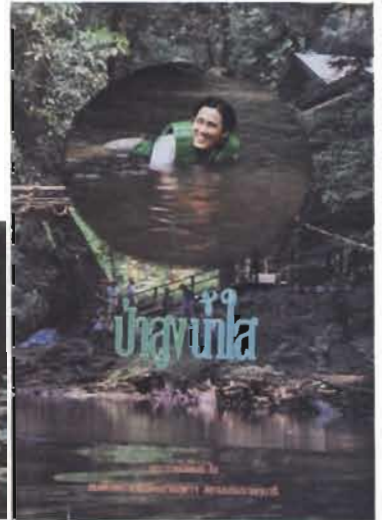


Theodone Rooswell
(ค.ศ. 1853 - 1919)

นอกจากในเมืองไทยแล้ว ขอกล่าวถึง*การอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศ* วิธีการอนุรักษ์ที่สำคัญ คือ *การสร้างอุทยานแห่งชาติ* บุคคลสำคัญที่จะ กล่าวถึง คือ *ทีโอดอร์ รูสเวลท์* ท่านผู้นี้เป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คนที่ ๒๖ ตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ ๑๙ เดิมเป็นทั้งนักเขียน นักการเมือง และ นักอนุรักษ์ธรรมชาติ ได้เข้าไปในเขต North Dakota แล้วบอกว่า ถ้าไม่เป็นเพราะ ประสพการณ์ที่ได้เห็นเหตุการณ์ที่ North Dakota นี้ เขาก็อาจจะไม่ได้เป็น ประธานาธิบดี เดิมจะไปล่าวัวควาย แต่พอไปเห็นก็เกิดความรู้สึกนิยมไพร่ ชื่นมา เพราะเห็นว่าบางทีชาวบ้านเอาสัตว์เข้าไปเลี้ยง กินพืชพรรณธรรมชาติ จนเกลี้ยงทำให้เสียระบบนิเวศ แล้วก็มีคือ นิกภาพคนเมื่อเกือบ ๒๐๐ ปีมาแล้ว ท่านเป็นคนที่มีผลักดันให้มีการอนุรักษ์ธรรมชาติขึ้นมาเป็นวาระแห่งชาติ ในสหรัฐอเมริกา หากเป็นวาระแห่งชาติในไทยหรือในประเทศอื่น ในไทย ในลาวก็ยิ่งเล็ก ๆ แต่ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศใหญ่และเป็นประเทศที่เป็น มหาอำนาจ เมื่อทำอะไรขึ้นมาย่อมมีผลกระทบต่อทั่วโลก ต้องนึกถึงท่านผู้นี้ ที่ เป็นคนลงนามเรื่องกฎพระราชบัญญัติอุทยานเป็นคนแรก ต่อมาได้รับเกียรติ เอาชื่อของท่านตั้งเป็นชื่อของอุทยานแห่งชาติ



Kuala Belalong Field Centre,
Temburong, ๖๕๓



| | |
|-----------------|-----------------|
| Plants-taxonomy | Pheasants |
| Ecophysiology | Primates |
| Ethnobotany | Crabs |
| Animals-frogs | Prawns, shrimps |
| Rats squirrels | Fish |
| Birds | Geography- |
| Bats | erosion |
| Bees | Vegetation |
| Butterflies | removal using |
| Woodlice, | the natural |
| litter fauna | gaps |



Dr. Joe Charies
ศึกษาเรื่องหนู



Nich Mawdaley
ศึกษาแมลง (beetles)



เขตป่า *Kuala Belalong Field Centre* ที่บรูไน ขณะนี้เป็นอุทยานแห่งชาติธรรมดา ตอนนั้นผอ.เป็นสมาชิกของ Royal Geographical Society ซึ่งอาจจะเรียกว่าราชวิทยาลัยภูมิศาสตร์ ที่ตั้งขึ้นมาตั้งแต่ครั้งโบราณแล้ว แม้แต่ท่านพระวิภาคภูวดลที่กล่าวตอนต้นก็เป็นสมาชิกของสมาคมนี้ ได้รู้เมื่อตอนไปอังกฤษนานมาแล้ว สมาคมก็อยู่ไม่ไกลจากสถานทูตเลยเดินเข้าไป หลังจากได้เป็นสมาชิกแล้วได้เป็น fellow คือเหมือนกับนักวิจัย เขาเข้ามาวิจัยในเขตนี้โดยขออนุญาตจากรัฐบาลบรูไนและร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบรูไนมาตั้งเป็นศูนย์มีนักวิทยาศาสตร์ระดับผู้ใหญ่จากสาขาต่าง ๆ เข้ามาบรรยาย และนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ระดับปริญญาเอกมาวิจัย สร้างเป็นที่ศึกษาของคนทุกวัย นักวิทยาศาสตร์ที่ไปทำงานที่ศูนย์ และนักเรียนก็ได้มีโอกาสศึกษาธรรมชาติด้วยกัน แต่เขาไม่ให้เอาอะไรจากภายนอกเข้ามาและไม่ให้เอาอะไรออกไปเลย ต้องอยู่อย่างค่อนข้างลำบากหน่อย เข้าขึ้นก็ลงน้ำ เย็นก็ไปอาบน้ำสระผม รู้สึกว่าจริง ๆ ก็ไม่จำเป็น เพราะว่ามีน้ำที่อาบในห้องน้ำกับที่อาบในบ่อก็คือน้ำเดียวกัน แต่ห้องน้ำจะลำบากหน่อยคือต้องแยงกันเพราะอยู่กันตั้งหลายคน ตื่นมาตี ๕ จะมาแยงห้องน้ำก่อนยังมีคนตื่นเร็วกว่ามาแยงอยู่ข้างหน้า และที่ต้องแยงกันอีกอย่างหนึ่งคือที่ตากผ้า เพราะต้นไม้ที่ผอ.ยอดที่บมมากจะมีรูที่จะตากผ้าได้เป็นรูที่แดดจะลงมามีน้อยมาก ก็ต้องแยงที่กัน เวลาไปวิจัยจะมีนักวิจัยแยกกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านแมลง พืช สัตว์ แต่ละคนศึกษาแตกต่างกันไป เช่น เรื่องการกัดกร่อนของดิน พันธุ์ไม้กาฝาก เห็ดที่ขึ้นตามต้นไม้ เวลาไปเขาพาไปดูงานวิจัยของนักวิทยาศาสตร์แต่ละคน รู้สึกว่าเขาเข้าใจเลือกพื้นที่ศึกษา อยู่ยอดเขาทั้งนั้นกว่าจะขึ้นไปได้ปวดเมื่อยไปหมด อย่าง Mary Stockdale เป็นนักศึกษาปริญญาเอก อาจารย์ที่ปรึกษาคืออาจารย์ John Dransfield ที่กล่าวถึงในตอนต้นเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องหวาย เดี่ยวนี้อายุมากแล้ว รูปที่เขียนว่าส้วมสาธารณะคือเป็นพวออนของต้นไม้ที่สัตว์ต่าง ๆ นิยมมาถ่ายมูลอยู่ตรงนี้ นักวิทยาศาสตร์ก็จำเพาะจะศึกษาเรื่องมูลสัตว์ เป็นงานวิจัยปริญญาเอกได้ เรื่องมูลสัตว์นี้จะดูว่าที่ส้วมสาธารณะมีใครมาถ่าย และในมูลมีอะไร ส่วนประกอบของมูลคืออะไร ดูว่าสัตว์ชนิดนั้น ๆ กินอะไร เพื่อนำมาศึกษาเรื่องการแพร่กระจายพันธุ์ของพืช สัตว์ต่าง ๆ แต่ละแห่งก็เป็น plot ข้อสำคัญที่ถ่ายรูปขะมะ เพราะต้องเก็บให้เรียบร้อยแล้วเราใส่เรือเอาออกไปทิ้งข้างนอก รูปนี้เป็นพวกนักวิจัยต่าง ๆ ได้เรียนทุกอย่างแม้แต่วิธีจับงู แต่ดูเขานะไม่ได้จับเอง



David Buck
การกัดกร่อนของดิน



เห็นชั้นตามต้นไม้

ศึกษาพันธุ์ไม้



Collin Pendry -
โครงสร้างของป่า



Mary Stockdale - พันธุ์หาย



ล้อมสาธิต



Tom Mitchel - ศึกษา
การแพร่กระจายของพันธุ์ไม้



Dr. Webber Booth's plot



นักวิจัย





Gunung Mulu National Park,
ซาราวัก, มาเลเซีย





แหล่งศึกษาอีกแห่งที่ไปเป็นเขต Sarawak ของมาเลเซีย ได้ไปถึงอุทยานแห่งชาติ *Gunung Mulu National Park* เจ้าหน้าที่ที่มาอธิบายเป็นคนอังกฤษ เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องถ้ำ และเป็น fellow ของ Royal Geographical Society บอกเขาบอกว่าไอก็เป็น fellow ของ Royal Geographical Society เหมือนกัน เขาเลยบอกเราเป็น '*fellow fellow*' หมายความว่าเราเป็นนักวิชาการของสถาบันนี้ด้วยกัน สถาบันนี้ไปสำรวจพบที่ต่างๆ ที่น่าสนใจทั่วโลกมาเป็น ๑๐๐ - ๒๐๐ ปีแล้ว ที่นี้มีถ้ำซึ่งมีสัตว์ต่าง ๆ ในถ้ำ เช่น แมงมุม ค้างคาว ปูตาบอด กิ้งกือ แมลงสาบ และตุ๊กแก แล้วทำเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเหมือนที่เมืองไทยเรามี และจะตรวจดูต้นไม้ต่าง ๆ เลขจดชื่อไว้มาเทียบกับต้นไม้ที่เรามี เพราะคิดว่ามีลักษณะทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน ต้นไม้ที่นี้เขาติดเบอร์ และมีรายชื่อตามเบอร์เหมือนกัน มีการศึกษาค้างคาวว่ามีค้างคาวประมาณล้านตัว แต่ละตัวกินแมลงประมาณวันละ ๓ กรัม มี ๑๗ ชนิด เมื่อ ๒๐ ล้านปีมาแล้วถ้ำนี้ยังได้น้ำ มีพวก fossil trilobit



 **กล่าวโดยสรุปว่า การอนุรักษ์รักษาจากป่าไม้** 

๑. เราต้องทำไปพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรอื่น ๆ
๒. ต้องสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชน
๓. ต้องสร้างความรู้ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า สรรพสิ่งต่างๆ ล้วนเกี่ยวพันกัน ความรู้เรื่องโลกและชีวิตในโลกเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นเรื่องที่น่าศึกษา เมื่อเราศึกษาแล้วเราจะรัก เราชักแล้วเราจะไม่ทำลาย เราจะศึกษาทั้งภูมิศาสตร์ สัตวศาสตร์ พฤกษศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพร้อมกัน
๔. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากเดินไปสนุกดีแล้วยังสร้างความสำนึกแก่นักท่องเที่ยว ตามอุทยานแห่งชาติปัจจุบันมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวซึ่งจะให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ ต้องยอมรับว่าธรรมชาติป่าและป็นเขา เพื่อป็นเขาเล่นและเพื่อออกกำลังกาย แต่ทางกรมป่าไม้ ขอโทษที่อาจจะเรียกผิด ป่าไม้กับอุทยาน เมื่อก่อนกรมเดียวกันมาแยกกันทีหลัง ก็มีพวกที่ดูแลเรื่องป่าเรื่องสัตว์ต่างๆ พืชต่างๆ เขามีความรู้สึกว่าเราไร้สาระ เดินระหกระเหินไปเฉยๆ จึงไปหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยอธิบายต้นไม้ที่เห็นในป่า แล้วฝึกจิตนิสัยเดินไปจุดต้นไม้ไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แต่นี่พอชี้ต้นไม้ทีหนึ่งก็หยุดที มีอธิบดีกรมป่าไม้ท่านหนึ่ง เวลาท่านไปด้วยท่านเหนื่อยเลยบอกว่า ดอกเตอร์คราวนี้ชี้สามต้นพร้อมกันเลย จะได้หยุดนาน ๆ หน่อย
๕. แบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนว่าที่ไหนควรปฏิบัติอย่างไร เช่น เขตอนุรักษ์ เขตที่ให้คนเข้าไปได้ เขตที่อนุญาตให้เพาะปลูก
๖. สมัยก่อนมีการให้สัมปทานป่าไม้ ตัดต้นไม้ ๑ ต้นต้องปลูกใช้ ๒ - ๓ ต้น



ขอจบด้วยวรรณคดี คือบทกวีของกวีจีนท่านหนึ่งมีชีวิตอยู่เมื่อ ๑,๓๐๐ ปีมาแล้ว ชื่อท่านหลี่ไป๋
ท่านหลี่ไป๋เป็นคนนิยมธรรมชาติ มีความเชื่อในลัทธิเต๋า เห็นว่าการที่เราปลื้มใจเร้นออกจากสังคม
เพื่อทำจิตใจให้ผ่องใส ไม่ได้จดภาษาจีนมา มีแต่ภาษาอังกฤษว่า



You ask why I choose to live among the green hills;

I smile without answering, my heart at peace.

Peach blossoms float away with the stream;

there are heavens and earths beyond the world of men.



ถามว่าทำไมท่านต้องมาอยู่ป่าเขาอยู่กับต้นไม้แบบนี้ เขายิ้ม ๆ แล้วไม่ตอบว่าอะไร
เขาตอบในใจ จิตใจเขานึกถึงเรื่องป่าเขา แล้วเขาก็สงบ กลับดอกที่ลอยไปตามแม่น้ำ นึกภาพ
เห็นสีชมพูสวยงาม แล้วทำให้รู้สึกว่ามีสวรรค์ที่อยู่เหนือโลกของคนธรรมดา เป็นประโยชน์อีก
อย่างหนึ่งของป่า คือ ประโยชน์ในการสร้างความสงบในจิตใจของคน ขอถอดความเป็น
ภาษาไทยว่า



ถามว่าไฉมาอยู่ภูผาพุกกซ์
ฉันนั่งนึกจิ้มหยุดไว้ไม่ตอบก็อง
กลับดอกที่เอกล้อนธาราพาไหลลอย
ฟ้าจรดดอกเหนือแดนดินถิ่นประเว



ขอบคุณ





สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงบรรยายเรื่อง

การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้

ในโอกาสประชุมสัมมนา "รักษ์ป่าบ้าน" ครั้งที่ ๒

วันจันทร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ณ ศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการ

เครือข่ายแก่งจุฬาภรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลพาสิมห้ อำเภอมืองบ้าน จังหวัดบ้าน

ISBN : 978-616-7975-12-2

จัดพิมพ์โดย สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๓

โทรศัพท์ ๖๖ ๒๒๘๒ ๖๕๑๑, ๖๖ ๒๒๘๑ ๓๙๒๑

โทรสาร ๖๖ ๒๒๘๑ ๓๙๒๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๖๖ ๒๕๒๒ ๙๐๐๐ โทรสาร ๖๖ ๒๕๓๕ ๑๓๘๕





บ้านน้ำยาว ตำบลลวง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

พ.ศ. ๒๕๕๘

